

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Диана Маринова
член на научно жури за присъждане на
образователна и научна степен (ОНС)

„Доктор”

на основание Заповед № 1198/27.06.2019г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” с кандидат: Магдалена Димчева Георгиева,

докторант редовна форма на обучение

в научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 „Право”, научна специалност „Международно право и международни отношения”,

автор на дисертационен труд на тема:

„ПРАВНА ЗАКРИЛА НА ИЗОБРЕТЕНИЯТА В ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ”

Кратки биографични данни за кандидата

Магдалена Димчова Георгиева е редовен докторант към Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, гр. Благоевград, Катедра „Международно право и международни отношения“. Завършила е специалност „Право“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ (2006 г.). Работила е като юрисконсулт в ТПДГС „Рилски манастир“ (2014 г.), в МБАЛ „Пулс“ АД (2016 г.), в Община Перник (2016 г.) и в Агенция по заетостта към МТСП като младши експерт (2016-2017) и юрисконсулт (от 01.02.2017 г. до настоящия момент).

Обща характеристика на представения дисертационен труд

Избраната тема на научното изследване е особено актуална и значима в нашето съвремие. Това се обуславя от изключително бързото развитие на високите технологии и в частност, увеличаването на броя на изобретенията в тази област и като цяло. Правната защита на изобретенията, както на национално, така и на наднационално ниво (на ниво ЕС) е от първостепенна

важност с оглед избягването на възможни злоупотреби, особено предвид възможностите на интернет пространството и непрекъснатото разширяване на on line общуването.

Научното изследване се отличава е само с актуалността си, но и с научната си новост и практическо значение. За разлика от съществуващите научни трудове, посветени на отделни аспекти на правната закрила на изобретенията, настоящият си поставя амбициозната цел да изследва цялостно разглеждания правен институт и проблемите, които произтичат от правната му уредба като цяло. Практическото значение на труда се изразява в научно-приложните приноси, каквито са препоръките и предложенията „*de lege ferenda*“.

Обект на изследването е правото на интелектуална собственост като съвкупност от норми по създаването, признаването, правната закрила и използването на обекти на интелектуална собственост.

Предмет на изследването е закрилата на правната закрила на изобретенията в правото на ЕС.

В увода правилно са установени целите и задачите, които си поставя авторът. Основната цел на дисертационния труд е изследване на различните аспекти на един недостатъчно обстойно и подробно анализиран правен проблем – правната закрила на изобретенията в правото на ЕС. За постигането на тази цел авторът си поставя задачите да изследва същността и спецификите на изобретението, да установи същността на патента, да определи обхвата на патентни нарушения правната закрила срещу тях, да посочи и анализира правомощията на компетентните национални и международни институции и организации в изследваната област. Най-важната задача е да се формулират предложения „*de lege ferenda*“ за усъвършенстване на правната уредба.

Изложението отговаря на поставените цел и задачи, които са изпълнени.

Наред с предмета на научното изследване, важна роля за неговото успешно реализиране имат и методите на изследването – анализ (индуктивен и дедуктивен), синтез, исторически метод, сравнение, обобщение. Особено значими са анализът и сравнителноправният метод, при който се сравнява националната, европейската и международната правна уредба.

Дисертационният труд „Правна закрила на изобретенията в правото на Европейския съюз“ с автор Магдалена Георгиева е с обем от 194 стандартни страници. Структурата включва увод, три глави и заключение и следователно, отговаря на изискванията за такъв вид научно изследване. Съгласно библиографичната справка са цитирани 160 източници, от които монографии и статии на латиница и на кирилица, национални нормативни актове (закони, наредби, инструкция, тарифа за таксите на ПВ на Република България), типов договор за изключителна лицензия, международни актове и документи (по-голямата част от които в издания на Международното бюро на СОИС) и др. Някои от източниците са в електронни сайтове. Направени са 134 бележки под линия. В работата проличава доброто познаване на използваната литература и правилното ѝ представяне и тълкуване.

По отношение на структурата по мое мнение е уместно да се направят следните констатации.

В Глава първа се посочва и анализира системата на правото на интелектуална собственост, като авторът се спира на трите основни групи на интелектуална собственост. Основно място се отделя на понятието „изобретение“, като за целите на научното изследване то се определя като „техническо решение“, правната закрила на което се удостоверява с патент.

В тази глава особен интерес представлява изразеното становище, че правото на интелектуална собственост е подотрасъл на гражданското право. Друг въпрос, засегнат в тази глава, който е с подчертана значимост, е сравнението между изобретението и други обекти на интелектуалната собственост, както и мнението, че софтуерът не следва да бъде патентован.

Глава втора е посветна на правната уредба на изобретението в ЕС, патент на ЕС и Единния патентен съд на ЕС. Посочени са и са анализирани някои актове на ЕС в тази област – Заключение за усъвършенстване на патентната система на ЕС от декември 2009 г., Споразумение на Съвета на ЕС от 19.02.2013 г. относно Единен патентен съд, препоръка на Комисията от 10 април 2008 г. за управление на интелектуалната собственост в дейностите по трансфер на знания и кодекс на добрите практики за университетите и други публични научноизследователски организации и др. От особено значение е анализът на основните положения на Европейската конвенция за издаване на европейски патент от 1973 г., влязла в сила през 1977г, а за България – от 2002 г., както и извършеното сравнение между уредбата на Европейския патент и уредбата по Договора за патентно коопериране (РСТ), приет във Вашингтон през 1970 г., с последна редакция от 2001 г., съгласно който не се издава единен патент (стр. 119). България е страна по РСТ от 1984 г. По-специално, особен интерес за мен представляваше описанието на процедурата за заявяване на право на патент съгласно Европейската конвенция за издаване на европейски патент (§ 4 на Глава втора от изложението).

В тази глава авторът правилно изтъква целта на създаване на правната уредба на ЕС за единния европейски патент – закрила чрез единна процедура по издаване на патенти, като тази процедура е разгледана задълбочено и детайлно.

Глава трета има за предмет патентните нарушения и правната защита срещу тях, като вниманието се съсредоточава върху видовете нарушения на патента и процесуалния ред за защита срещу тях. Преди това коректно са изброени случаите на общоприети действия, чието извършване не се счита за нарушение на патента. Отделено е подобаващо място и на отделните иски срещу нарушаването на патентни права. Правилен е подходът на автора за посочване и на алтернативните способи за решаване на споровете чрез договорен арбитраж или медиация.

В заключението са обобщени резултатите от научното изследване и отново се посочва изключителната актуалност на избраната тема. Формулирани са изводи и се обръща внимание, че трудът ще представлява начало на бъдещо още по-задълбочено изследване.

Научни и научно-приложни приноси:

Представеният за обсъждане дисертационен труд съдържа безспорни научни и научно-приложни приноси:

- Първо самостоятелно българско монографично изследване на правната закрила на изобретенията в ЕС;
- Осъзнаване на изключително важното значение на науката в разглежданата област;
- Ясно формулиране на същността и спецификите на изобретението като елемент на интелектуална собственост;
- Теза за изобретението като част от интелектуалната собственост, която е добре аргументирана;
- Определяне на правната същност на патента;
- Изясняване на етимологията и обхвата на патентните нарушения и правната защита срещу тях;
- Анализ на съществуващите практики по закрилата на изобретенията в правото на ЕС;
- Необходимост от ефективна правна защита срещу фалшифициране и пиратство;
- Обстойно анализиране на правата на интелектуалната собственост в техния комплексен характер — от конкретния патент за защита на изобретение до борбата в глобален аспект срещу неправомерната употреба на изобретения;

- Изследване на националните, наднационалните и международните източници на правна уредба, както и на достъпната съдебна практика;
- Конкретизиране на проблемите на правната закрила на изобретението в правото на ЕС;
- Разглеждане на правомощията на компетентните национални органи и взаимодействието им с международни органи;
- Сравнителноправно проучване, извършено на високо научно ниво, отнасящо се за законодателни решения и съдебна практика по темата на дисертацията в САЩ, Канада, Великобритания, Франция, Русия и др.

Авторефератът се състои от 31 страници и пресъздава коректно съдържанието на дисертационния труд.

По темата на дисертацията има три публикации, едната от които е статия в електронно университетско списание, а другите две са доклади на Годишни университетски научни конференции.

Критични бележки и препоръки

Избраната от автора тема безспорно е актуална и значима, но да се пише по нея и особено да се направи значимо научно изследване, отговарящо на нормативните изисквания за получаване на ОНС „Доктор“, е и предизвикателство. Предвид нелекия път, изминат вече от авторката, считам, че някои бележки и препоръки ще бъдат от полза, за да може да се постигне още по-добро изследване.

Критични бележки

Критичните бележки, които си позволих да направя по представения дисертационен труд, са в няколко насоки, а именно – основни, конкретни (по

отделни дискутирани проблеми в изследването) и по отношение на библиографията и публикациите.

Основните ми бележки са следните:

- Анализът на общите положения за същността на правото на ЕС в Глава втора от изложението (стр. 74-76), за походите, с които то се характеризира, както и за правната същност и актовете на ЕС като цяло би могъл да се съкрати предвид факта, че в една или друга степен така описаните въпроси са известни. Необходимо е съсредоточаване върху проблемите на правната защита на изобретенията в правото на ЕС (стр. 82 и сл.);
- На някои места в работата актове на ЕС са обозначени като международноправни, а те са наднационални и имат съвсем различно правно естество от международноправните актове. Дори в заключението се говори за принос на труда за международноправната теория и практика, което смятам за безспорно, но на първо място приносът ще е за националното и наднационалното право в разглежданата област. Прави впечатление, че в това отношение има и правилни позовавания, което показва, че авторката познава това разграничение на актовете, но е важно да се внесат коректните поправки;
- По мое мнение би било от полза да се направи разграничение между актовете на ЕС с обвързваща сила – регламенти и директиви, които не са многобройни в тази област, но са посочени и анализирани нещо от авторката, и актовете на ЕС, които нямат обвързваща сила и са от категорията на така наречените „soft law“ актове, като например Заключение за усъвършенстване на патентната система на ЕС от декември 2009 г., Препоръка на Комисията от 10 април 2008 г. за управление на интелектуалната собственост в дейностите по трансфер на знания и кодекс на добрите практики за

университетите и други публични научноизследователски организации и др.;

- Наблюдават се повторения на констатации и анализи в Глава първа и Глава Втора, както и в цялото изложение;
- Трудът би спечелил много, ако се акцентира повече на връзката между националното, наднационалното и международното право, вместо да се представят поотделно, макар и задълбочено и с вещина;
- Описанието на места преобладава пред анализа (напр. за структурата на ЕПВ, стр. 100);
- Предложенията „de lege ferenda“ е желателно да се посочат и в края на труда, освен на различни места в изложението; тези предложения би било уместно да съдържат конкретен текст за промяна на нормативната уредба;
- По отношение на структурата може да се препоръча Глава първа (64 страници), посветена на по-общи въпроси, макар и свързани с темата на дисертационния труд, да се съкрати за сметка на Глава втора (54 страници) и Глава трета (41 страници), които са по съществото на изследването;
- В заключението се посочва отново необходимостта от изследването, което трябва да бъде в увода. Вместо извършеното описание следва да се формулират по-ясно изводите, които в самото изложение са много добре представени.

Конкретните ми бележки са следните:

- Макар и въпросът дали софтуерът следва да бъде патентован или не да е дискуссионен (стр.50-59), веднага се поставя въпросът за необходимостта от правна закрила на софтуера, която е недостатъчна и това би могло да доведе до редица злоупотреби. В тази връзка авторката би следвало да обърне внимание и на тази необходимост, която е особено актуална (стр.61);

- Някои употребени изрази не са правно издържани („затвор“- стр. 133, „служебно изобретение“ – стр.134 и др.);
- Полезно би било в края на труда да се постави листа с използваните съкращения, тъй като в изследването многократно се употребяват такива, а използването им не е уеднаквено.

По отношение на критичните бележки за библиографията и публикациите:

- Заглавията на латиница би могло да бъдат повече;
- В изданията на кирилица са включени доста голям брой трудове, които са от важно общотеоретично значение, но почти нямат отношение към изследвания проблем;
- Наблюдават се повторения на едни и същи цитирани източници;
- В някои от цитиранията под линия на електронни сайтове не се посочва последното влизане;
- Публикациите по темата на дисертационния труд според мен би могло да бъдат повече, предвид показаното познаване на материята от страна на кандидата.

Препоръки

- В Глава първа е изразено общоприетото становище, че правото на интелектуална собственост е подотрасъл на гражданското право. По мое мнение авторката би могла да включи разсъждения и по вече дискутирания въпрос за разглеждането на правото на интелектуална собственост като самостоятелен правен отрасъл и да изкаже своето мнение;
- Едно от най-важните предизвикателства е да се обхване процесът на правна закрила на изобретенията в правото на ЕС като цяло. Поради това е по-уместно да се избере конкретен проблем, който изисква правна закрила и да се съсредоточи научното изследване върху него;

- Препоръчвам на авторката да продължи научното си изследване на правната закрила на изобретенията в ЕС и след получаването на ОНС „Доктор“ и да направи необходимото за публикуване на дисертационния труд.

Заключение.

Независимо от направените критични бележки и препоръки изводът ми е, че те не намаляват достойнствата на представеното монографично научно изследване, а целят по-нататъшното успешно развитие на дисертанта като специалист по въпросите на правната закрила на изобретенията в правото на ЕС.

Като член на научното жури по чл. 9 от ЗРАСРБ, изготвил рецензия на дисертационния труд на **Магдалена Георгиева**, му давам **положителна оценка** в откритата процедура за публична защита и изразявам мнение, че трудът **отговаря на изискванията** на чл. 6 (3) от Закона за развитие на академичния състав в Република България и на чл. 27 от Правилника за прилагането му, поради което да се присъди на Магдалена Георгиева образователната и научна степен (ОНС) „доктор“ в научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 „Право“, научна специалност „Международно право и международни отношения“.

4 септември 2019 г.

доц. д-р Диана Маринова